

Odsherred Kulturfestival 2013

Bæredygtighed

Interview med festivalleder, Thomas Burø, 2013

Af Ida Krøgholt

"At eksperimentere betyder jo ikke nødvendigvis, at man provokerer. Når man eksperimenterer, så træder man ind i en tilstand af usikkerhed, og der befinder man sig på en kant – til det nye. Det synes jeg er mere interessant – at man siger: Hvad er det, vi er i færd med at blive?" (Thomas Burø, festivalleder og lærer på Vallekilde Højskole).

Mere kant end udkant er det frimodige slogan for Odsherred Kulturfestival, OK13. Festivalen består af aktiviteter, der, til forskel fra fx Holstebro Festuges forholdsvis overskuelige byrum, breder sig ud over en større radius, og som tilsyneladende er uden et markant centrum og en tydelig geografisk kant.

Jeg har ikke været så meget på de kanter før, og når man som jeg kommer til Odsherred, forholdsvis forudsætningsløs, med en ide om, at Odsherred er en strækning, man som utålmodig bilist følger mellem Odden og Holbæk, ofte klemmt inde i Mols-Liniens færgekø, så studser man lidt over, at nogen har valgt at arrangere en festival her. For er Odsherred et sted? Og hvor begynder og ender denne festival egentlig? Efter at have deltaget i OK13 er jeg selvfølgelig blevet meget klogere, men en af denne festivals særlige udfordringer er netop dens geografiske decentring. Måske er det denne festivals charme, at den ikke er så nem at se og overskue, at den med andre ord skal opsøges og findes? Men det er også dens vanskeligste hurdle, forekommer det. Med et program i hånden, suppleret af google maps, cykel og en flaske vand viste det sig nu, at man var godt hjulpet. Med det kunne jagten på OK13 begynde.

Odsherred er et nordvestsjællandsk landdistrikt med mindre steder og byer som Asnæs, Vig, Hørve, Højby, Rørvig og Nykøbing. Der er store sommerhusområder, og i juli måned er Odsherreds småbyer og strandområder tydeligt mærket af sommergæster, erfarede vi. Vallekilde Højskole og Odsherred Teater er drivkræfter i egnens lokalkulturelle liv. Men det er de mindre synlige aktiviteter og steder, som turisterne ikke befolker så flittigt, som denne festival har været ude på at bringe frem i lyset. Jeg skiftevis gik, cyklede og kørte bil rundt til de begivenheder, jeg besøgte og kan bekræfte, at terrænet i Odsherred er varieret og kuperet. Der er mange steder og traditioner, som lever side om side, men som ikke nødvendigvis er synlige for hinanden. Den udfordring, som den geografiske spredning af festivalen førte med sig i forhold til at aktivere et så stort opland, og at få aktører og deltagere til at se hinanden og at komme hele Odsherred rundt, kan læses ud af festivalens slogan. Men sloganet rammer også en pæl igennem eventuelle forestillinger om, at projekt *Kunsten ude på kanten* skulle være et særligt udkantsfænomen. Sloganet er med til at fremstille de kunst- og kulturbegivenheder, festivalen iværksætter, som kultur og

kunst med en særlig kraft og signifikans, ikke fordi det er udkant, men fordi det er med kant.”

Vi havde mødt Thomas Burø et par gange i processen frem mod festivalugen sidst i juli 2013 og var blevet indviet i de tanker, han som projektleder har gjort sig under planlægnings- og netværksarbejdet. Vi var også blevet informeret om nogle af de til dels uforudsete konsekvenser af planerne og konceptet. I maj måned indkaldte Burø samtlige involverede fra *Kunsten ude på kanten* til et møde hos Mungo Park i Kolding, hvor arbejdet frem mod *OK13* blev brugt som en case for andre festugearrangører. Han præsenterede her både nogle generelle og nogle mere specifikke problemer som Odsherredarrangørerne var løbet ind i. Der var især tre områder, der viste sig som udfordringer, der skulle findes løsninger og nye perspektiver på: For det første gav kulturfestivalens geografiske udstrækning grund til at overveje, hvordan man skulle tackle de infrastrukturelle udfordringer, dette kunne give. Arrangørerne spekulerede i, hvordan man kunne sørge bedst muligt for, at små lokale aktiviteter ville blive besøgt af andre end de lokale selv. Man overvejede også, om der skulle gøres særlige foranstaltninger for at få publikum transporteret fra sted til sted. Løsningen blev dels et cykelproduktions-projekt, hvor specielt designede cykler sammen med en el-bil blev brugt som brands for festivalen. Og dels foranledigede de infrastrukturelle udfordringer et samarbejde med lokaliteterne, idet transport med tog mellem regionens steder blev gjort spektakulær med 'tog-events': en audiofortælling, *Fremtidsspor*, forfattet af Charlotte Weitze om Odsherred anno 2513, som man kunne lytte til på strækningen mellem Svinninge og Nykøbing og to togkoncerter. Der blev også arrangeret et road-trip, hvor festivalens deltagere blev kørt ud på opdagelse i Odsherred, og uden at få noget at vide om, hvor turen gik hen, blev man inviteret indenfor hos mennesker og steder, 'unikke kulturruter', der bød sig til med en særlig fortælling eller atmosfære.

Et andet problem blev affødt af den æstetiske ambition om at appellere meget bredt og inkluderende til de lokale aktørers kunst- og kulturbidrag. Her løb man ind i spørgsmålet om, hvordan egnsteatrets rolle som kulturel igangsætter kan udvikles og forbedres, så teatret både kan fungere som inkluderende iværksætter af kulturelle aktiviteter og som en vis garant for, at festivalen får den annoncerede 'kant'.

Endelig havde det vist sig, at det ikke var så enkelt som forventet at få aktører til at byde ind med aktiviteter, hvilket gjorde det nødvendigt at udvikle ideer til, hvordan frivillighed afregnes, og hvordan man som arrangør kan skabe bedre incitamenter for at deltage som frivillig. Disse problemer var i et vist omfang løst, da festivalen løb af stablen, men de var stadig en vigtig del af procesrefleksionen og af de efterrationaliseringer, som festivalleder, Thomas Burø præsenterede, da jeg søndag d. 28. juli mødtes med ham på Asnæs Kunstmuseum til et interview, hvor han skulle fortælle om festivalen. Centralt i samtalen stod de fire temaer: Bæredygtighed, æstetisk udtryk og koblingen mellem festivalen og egnsteatret samt erfaringerne med brugerinddragelse og frivillighed.

I taler om fire forskellige typer af bæredygtighed i forhold til denne her festival, ikke? Social, kulturel, miljømæssig og økonomisk. Og traditionelt, så er bæredygtighed jo noget, man taler om i forbindelse med miljømæssige sager. Men er det modellen for den sociale og kulturelle bæredygtighed, du med dit deltagerperspektiv udvikler på som leder af festivalen?

"Det er flere ting. Vi har lavet nogle miljømæssige tiltag, for det første har vi via begivenheder prøvet at promovere brug af cykler, brug af fødder, brug af tog, og så har vi lavet et sponsorat med udlejningsfirmaet Avis, hvor vi har en elbil, som vi også bruger på produktionssiden. Og det er jo alle sammen tiltag, som både forsøger at promovere den positive side af bæredygtighed, altså der, hvor man skaber noget. I stedet for den negative side, hvor man udelukkende vil minimere co2. Jeg tror ikke særlig meget på den, der bare hedder 'reducér'; det har vi ikke ressourcer til. Det kræver altid investeringer at begrænse sig, og de penge har vi ikke. Så den form for bæredygtighed, vi har mulighed for at udvikle på, det er den positive side, altså det er der, hvor man skaber forbindelser, skaber det, vi kalder for bærekraft: stærkere bånd imellem institutioner, at de kender hinanden bedre og kan trække på hinanden. Lad mig nævne et godt eksempel: Stian. Han er en fyr, som kører parkour-drengene i Odsherred, som vi har et partnerskab med, og i det øjeblik, Stian trådte ind og sagde "bare sig til, hvis I har brug for hjælp", da skete der en masse ting. Han rykkede ind den sidste uge, inden festivalen startede, og hans hjælp har virkelig bare løftet rigtig meget. Han kan trække på det, at han kender folk, han kan lave studehandler, han kan gå ud og lave et eller andet bygningsværk den ene dag, og den næste dag, så samler han parkour-drengene til paradet. Han er en ressourceperson, og grunden til, at jeg trækker ham frem, er, at uden sådan nogle forbindelser kan man ikke gøre det. Det er partnerskaber af den art, der gør, at festivalen og i sidste ende kulturlivet også bliver bærekraftigt."

Og det er den slags forbindelser, der skal oparbejdes – for dem kan man vel ikke kende på forhånd?

"Nej, det kan man ikke. Vi har forsøgt at lave en ramme, hvor aktørerne i Odsherred kan se hinanden, og at se hinanden betyder i sidste ende bare at se, at vi er del af det samme festivalprogram. Men forhåbentlig betyder det også, at aktørerne besøger nogle af hinandens begivenheder, og konkrete samarbejder kommer der forhåbentlig også ud af det. Vi håber, at det kan afføde en bevægelse, som gør, at netværket blandt kulturaktører bliver mere finmasket. Det er grundbilledet på den positive bærekraft, som handler om, hvordan kulturlivet bliver stærkt. Så det er visionen i hvert fald. Og det er det, der ligger i den måde, vi tænker bæredygtighed, som først og fremmest er den kulturelle bæredygtighed. Så kan vi samle alt det, der handler om co2 reduktion og sådan noget op senere, for ironisk nok tror jeg, vi har 'kørt til Spanien' tre gange allerede, fordi der er så store afstande heroppe, vi ligger og ræser rundt i biler hele tiden, ikke, så på co2 regningen er vi håbløse."

Kunne du lige uddybe, hvem parkour-drengene er?

"Det er en flok rigtig fine drenge fra forskellige steder i Odsherred, som, ja, har dyrket parkour, og som kan hoppe rundt på alt muligt, lave vilde akrobatrick i gadebilledet. De er en del af *Ung i Odsherred*, der har parkour som et programpunkt. Nogle sindssygt fede fyre, som ikke er bange for noget som helst."

Er de andre eksempler på samarbejdspartnere, der har farvet festivalen?

"Ja, et af de projekter, jeg er allermest stolt af, er vores cykelprojekt. Historikken i det er, at vi skulle lave et cykelværksted, som rakte ud til unge. Først var det i forhold til ledige, men den slettede vi ret hurtigt, og så hed det bare 'cykelværkstedet' som henvendte sig til unge. De skulle være med til at bygge cykler, altså først lære at

reparere cykler, og næste skridt er så, at de også er med til at bygge vores nye cykler. Men det projekt kuldsejlede ret hurtigt, fordi der ikke kom nogen. Så vi besluttede, at nu ville vi bygge cyklerne selv. Vi har bygget ni cykler, nogle er bare almindelige tohjulede med højttalere på, og nogle har et meget specielt udseende, er meget æstetiske cykler.”

Kan du bygge cykler?

”Nej, det kan jeg ikke, så vi trak fire cykelmekanikere fra København ind, nogle cykelpunkere som kom ud og lavede sådan nogen skraldecykler. Da de så var lavet, kom den gode Stian ind og sagde, hey, jeg skaffer lige nogle unge til at køre dem. Så nu ligger de der rødder, altså, virkelig rødder med stort R, og cykler rundt på de her cykler sammen med Kim, som er hende, der er projektleder på det, og de er bare super cool. Altså, de vil rigtig gerne deltage, og det synes jeg er et eksempel på et lille projekt, som på en eller anden underlig måde har formået at række ud til nogle unge, som kulturlivet ellers overhovedet ikke kan finde ud af at få forbindelse med. Det er et lille projekt, og det synes jeg bare er fedt. De er vigtigt, for en af de ting, der kendetegner vores program er, at der ikke er nogen programmer, der er lavet af unge. Unge heroppe er en meget sammensat gruppe. Og der er slet ikke noget, der har talt til gruppen af rødder overhovedet. Hvis jeg skulle tillade mig at italesætte dem, så vil jeg sige, at de er fuldstændig marginaliserede på alle tænkelige måder. Derfor er jeg lidt stolt over, at de har fundet en vej ind til festivalen, og at de på en eller anden underlig måde får en platform alligevel. De er sygt seje, når de cykler rundt, og man tænker, fuck, hvor er de fede, de der cykler, og så ser man også de der drenge, og de får så meget credit for det. Der kan jeg mærke, at dér kan kulturlivet lave en håndsrækning med en gestus, som ikke er nedladende. Det er power på et plan, som jeg ikke havde set komme. Det er en af de ting, jeg er stolt af.”

Frivillighed og medejerskab

Med en minimal stab af lønnede medarbejdere og en ambition om at sprede festivalen ud over hele Odsherred kommune, har der været store udfordringer. Frivilligt arbejde har været nødvendigt og ønskværdigt, både for at kunne holde de beskedne festivalbudgetter, for at skabe engagerede deltagere og for at få egnens kunstnere og kultur-engagerede til at levere bidrag 'med kant'. Men afregningen med de frivillige kræfter og incitamenterne for at deltage er nogle af de forhold, man endnu ikke har fundet en optimal løsning på.

Hvad er det her for en festival? Hvordan kan den identificeres i dag, en dag inde i festivalen?

”Odsherred Kulturfestival er en såkaldt paraplyfestival, og med det menes en festival, hvor man samler en lang række forskellige aktører. Det er alt, lige fra foreninger til professionelle selvstændige kunstnere, til kulturaktører, museet, teatret, biblioteket. Og de laver så alle sammen projekter til festivalen. Nogle af projekterne har aktørerne en tradition for at lave, eksempelvis lørdagsjazz på Pakhuset. Og nogle af projekterne er begivenheder, som er lavet som noget særligt til festivalen her. Så det er en vekselvirkning mellem de to.”

Så deres, aktørernes, identitet kunne måske også forandre sig undervejs?

"Måske, altså det er jo en af de ting, som vi tester lidt: hvad er det der sker, når man er med i sådan en ramme. Og nogen ting kan vi godt forudse, for det ved vi fra andre paraplyfestivaler. Det er typisk problemer som visuel identitet, det er spørgsmålet om hvem, der ejer det enkelte projekt, om man føler, man bidrager til en samlet ramme og er leverandør, ja, om man har ejerskab over kulturfestivalen som sådan. Og de spørgsmål tror jeg ikke, vi kan besvare endnu, men min mavefølelse siger mig, at vi vil have folk der falder i alle tre kategorier. Der vil sikkert være nogle, som tænker: nå, hvis vi bare er leverandører, så får vi ikke nok for det. Altså, det er den værst tænkelige udgave, for vores udgangspunkt har været et andet, nemlig en bidragelsesretorik, altså at man bidrager til kulturfestivalen, når man er aktør. Så det bliver meget spændende at se, om der er nogen, der har opereret med sådan en 'vi er bare leverandører'-forestilling. Det har vi prøvet at undgå, men lur mig om ikke der kommer et par stykker, som tænker det. Det ville være atypisk, hvis ikke der var det. Især hos dem, der ikke er vant til at producere, deres forventninger til festivalen måske ikke er så klart afstemt."

Hvad tænker du på helt konkret?

"Hvis nu en forening er kommet med en ide til en aktivitet, og man så siger: I skal være arrangører på det - hvis de så ikke har en drift, så ved de ikke hvad det vil sige at være arrangør, så tænker de måske, jamen det kan vi da godt. Men så er det ikke sikkert, de er helt klare på, at som kulturfestivalmedarbejdere er det dem, der skal løbe, det er dem, der forventes at udvikle tingene og afvikle dem. Sådan nogle misforståelser kan hurtigt opstå, hvis man ikke har den samme afviklingshorisont. Virkelig lavpraktiske ting. Og det har vi bare set nogle eksempler på. Der er eksempler på, at vi er gået forbi hinanden: hov, jamen det var jo meningen, at I skulle gøre det selv."

Kan man skrue på nogle nøgler der, tror du? Er det et område, man kan være proaktiv på ved næste festival?

"Ja, jeg tror man kan gøre to ting. Den ene er at forudse, at det er et problem, og så handle meget intuitivt på det, når man kan mærke at der er et eller andet, der peger i den retning.

Og den anden ting man kan gøre er at lave sådan en meget klar partnerskabsstørrelse. Man kunne helt ændre fokus og sige, at når man vil bidrage, så er man partner i festivalen, altså at man, uanset om man er kulturinstitution eller forening eller privat, eller hvad man nu engang er, så indgår man i et partnerskab. Og når man laver det partnerskab, så har man så bare nogle helt klare arbejdsdelinger. Der tror jeg, vi har fejlet lidt i forhold til at antage, at vi kunne tale os frem til, hvordan man gjorde det, og også måske har fejlet lidt i forhold til at tro, at kulturnatsmodellen, som vi kalder den, dvs. at folk byder ind med et arrangement, at det forstår alle. Det gør de ikke. Og det er ikke deres skyld, det er dårlig kommunikation fra sekretariatets side. Kulturnatsmodellen er en af de antagelser, vi bare har gjort os, så den vil jeg rydde op i, hvis jeg får mulighed for det."

Til sidst: hvordan skal den her festival leve videre? Hvordan holder man fast i energien?

”Ha, ’fast’ – jeg tror man starter med at sige undskyld til dem, som er blevet sure over et eller andet. Og så udpeger man de velfungerende organisationsmæssige lektier, man har lært. Det er fint nok at pege på det, der ikke fungerer, men jeg tror også, man skal gå ud og sige: hvad for nogle ting ved vi nu har et potentiale. Og så tror jeg, man skal kigge meget dybt ned i økonomien. Og lade den sætte nogle tydelige rammer for, hvad man kan. For en af de ting, jeg har lært, det er at afhængigheden af frivillighed er megagiftig – af flere forskellige årsager. Primært fordi man belønner frivillighed med meningsfuldhed. Og vi trækker sindssygt meget rovdrift på vores folk. Så hvis frivilligheden er til stede naturligt, så er det fint, men hvis man laver en organisationsmodel og i sidste ende en forretningsmodel baseret på frivillighed, så kommer man i alvorlig knibe, når der ikke er nogen frivillige. Eller de frivillige tænker: vi bliver drevet rovdrift på. Så jeg mener, man skal passe på med at antage, at frivilligheden er til stede automatisk. Så skal man hellere operere med en eller anden form for belønning for at være en del af festivalen. Det kan være mange ting, alt lige fra ydelser og tjenester, tilskud. Jeg tror man skal lave en eller anden form for belønningsstruktur, som gør at folk tænker: yes, det giver mening at være med, vi får noget ud af det. Det tror jeg også vil være en af de ting, der vil kunne holde energien oppe. At folk tænker, jamen det *giver* mening at være med.

Så tror jeg også, man skal kigge lidt i det, jeg vil kalde professionaliseringen af produktionsapparatet. Sagt på en anden måde: de, der skal stå for festivalen, skal selvfølgelig være folk som har erfaringer med at gøre det. For det, man forhåbentlig kan få ud af det, er, at man kan trække de ikke-professionaliserede med ind via sine partnerskaber, så man gør det til en del af partnerskabsaftalerne, at man også uddanner folk. Vi mangler jo på nogen områder kvalificeret arbejdskraft, så man kan sagtens forestille sig, at partnerskabet også drejer sig om at lave aftaler om, på hvilke fronter man vil højne kvaliteten.”

Samarbejdet om den æstetiske ramme

Odsherred kulturfestival har været organiseret af et festivalsekretariat, hvilket har betydet, at teatrets rolle på nogle måder har været begrænset. Sammenligner man med Viborg og Holstebro, hvor egnsteatret på forskellige måder indgår som en central festugearrangør med ansvar for drift og budgetter, har egnsteatret Odsherred en mere decentral organisatorisk placering. Ikke desto mindre har teatret bidraget til at sikre kulturfestivalens kunstneriske udtryk gennem et nært samarbejde med festivalledelsen.

Thomas Burø, kan du sige et par ord om sloganet Mere kant end udkant?

”Der er to veje ind til det. Den ene handler om en (meget klassisk) modernistisk forståelse af hvad kunst skal, at kunst skal provokere eller rettere udfordre vores normer. Om ikke andet så for at give os en mulighed for at se vores normer. Det er den forståelse, som Marianne Jelved italesatte ved festivalens åbning, altså kunst skal afkræve af os, at vi forholder os reflektivt til vores normer. Den anden vej, som jeg er mere interesseret i, er at bruge kulturen som et eksperimentarium. At eksperimentere betyder jo ikke nødvendigvis, at man provokerer. Når man eksperimenterer, så træder man ind i en tilstand af usikkerhed, og der befinder man sig på en kant – til det nye. Det synes jeg er mere interessant – at man siger: hvad er

det, vi er i færd med at blive. Det er det, som Foucault og Deleuze og de der folk kalder for aktualitet. Altså, vi er i færd med at blive et eller andet, ikke. Der har man en kant, der hvor man kan træde et skridt ind i noget nyt, og det synes jeg er enormt spændende, for man ved ikke, hvad det er, og fordi, der kan kulturen når den er rigtig velfungerende sætte en ramme, hvor folk tillader sig at drømme lidt og tænke: hvad nu hvis man gjorde sådan og sådan. Når man træder ud i det rum, kan man løse lidt op på grund af de rammer, der er sat, og så kan der ske noget. Her ligger der en berettigelse i kant-begrebet. Så er der også en klar brandingstrategi i det, at nu skal vi vise omverdenen at Odsherred har kunst og kultur af meget høj kvalitet. Men det er også her, man rækker tilbage til forståelsen af kunst som provokation eller som udfordring. Som noget, der stryger mod hårene. Og udfordringen for os har været kommunikativt at komme udenom den. For så ville vi ikke kunne levere varen. Så havde det simpelthen ikke været avantgarde nok, det vi havde lavet. Derfor har vi også opereret med, at det som er det mest kantede ved det her, det er den geografiske spredning, for den er sådan lidt uoverskuelig, men også sjov. En anden ting er at sammensætningen af begivenheder og kulturaktører i sig selv set oppefra er meget speciel. Jeg er ikke sikker på, at den er gået hjem, men det er i hvert fald en af de måder, vi har forsøgt at give festivalen noget kant.”

Ja, problemet er vel netop at Odsherred-projektet er uoverskueligt i sin helhed, altså, der er vel ikke et subjekt, der har overblik over Odsherred og kan deltage og kontrollere alle festivalens aktiviteter?

”Nej, de geografiske forhold giver os et modspil, og min påstand er, at der ikke findes noget Odsherred. Når folk er ude, jo, så kan de sige: vi kommer fra Odsherred. Men vi har opdaget, at der er tre hovedcentre: omkring Nykøbing og Rørvig, hernede omkring Vallekilde og Asnæs og så midt i, hvor vi har Vig og fx den helt besynderlige aktivitet, der foregår i Egebjerg, hvor de er helt unikke. I Egebjerg har der været en ret stor tilflytning af kreative københavnere men også lokale kreative, og de er bare gået all in og har hævet kulturlivet og det lokale liv. Der er både økobyggeriet derude og mange begivenheder. De er finmaskede, kender hinanden alle sammen. Da jeg skulle lave nyhedsbrev, gav de mig en side med kontaktpersoner på alle mulige projekter, det gør det nemt at samarbejde med et sted som Egebjerg. Men der er altså en akse, som hedder Vig-Egebjerg og desuden tre geografisk centrerede kulturliv. Der er nogle ting, der går på tværs, men også rigtig meget, der bare bliver inden for de lokale rammer, det kan man godt mærke. Så når vi laver den her festival, så oplever vi jo også, at der er en verden til forskel mellem det at lave begivenheder i Vallekilde og i Rørvig. Altså, der er selvfølgelig nogen, der laver bevægelsen mellem de geografiske centre, men de fleste vil opfatte det som fuldstændig separate steder. Også fordi, der er 30 km imellem, ikke. Det er sådan lidt spøjst.”

Til noget helt andet: hvordan er egnsteatrets rolle i festivalorganisationen? Vi kan se ud af programmet, at Simon Vagn Jensen, som er leder af teatret, er med i styregruppen og i sekretariatet...

”Ja, for det første er egnsteatret den juridiske enhed for festivalen. Det er dem, der udgør pengestrømmen. Og i sidste ende er de også de ansvarshavende, ligesom det er der, jeg er tilknyttet rent ansættelsesmæssigt. For det andet sidder Simon med i styregruppen for festivalen, han er den som lægger strategi og holder mig i nakken og som i øvrigt skal kigge alle i kortene. Han har været med til at lægge profilen og

skabe identiteten. Så der er teatret inde over. For det tredje så har de produceret nogle ting, de to krigsforestillinger *Leftovers from the war* og *Krig. (Du skulle have været der)*. De har også været med til at lave udstillingen hvori *Leftovers* kører, som er en del af teatrets eget *Kreative otium* projekt. De har en egenproduktion, som hedder *Halløj på Bøhlandet*, så de er også selv en af kulturaktørerne. Og så er egnsteatret en organisation, der har lavet et skift i forhold til den måde, de opfatter sig selv på. De er gået fra at være en organisation, der primært henter gæstespil og i øvrigt selv turnerer meget, til at være meget ud af huset. De har prøvet at lave projekter, som rækker ud i lokalsamfundet, outreachagtigt, og involverer eksempelvis de ældre, og de har også arbejdet en del med at aktivere unge i et projekt som hedder *Forestillinger* og lavet små talkshows på Malergården, som er et museum. Man kan kalde deres kulturelle engagement i festivalen for publikumsudvikling, man kan også kalde det teaterudvikling, altså at man gør op med ideen om at publikum skal sidde foran scenen og med den meget traditionelle teaterforestilling. Det opgør har de faktisk taget for lang tid siden, de producerer selvfølgelig i det traditionelle format men arbejder også med stedsspecifikke koncepter. Den satsning handler om at tage ud, hvor folk er. Og prøve at aktivere og række ud til nogle grupper, som ikke identificerer sig selv med den finkulturelle teaterform. I den forstand passer egnsteatrets udviklingsproces rigtig godt med den måde, vi har tænkt og den gestus, vi laver med festivalen. Så det er det samme teaterbegreb og kunstbegreb, jeg og teatret trækker på. Simon siger, at han generobrer folkeligheden, og det synes jeg er en fin måde at sige det på, for det handler om at lave ting som på en eller anden måde forsøger at være i øjenhøjde. Og så kan vi forresten tage sådan et eksempel som kirkelyd-koncerten. Det er en koncertrække, som er løbet hen over foråret som en slags warm up til festivalen, og på festivalen har vi så en koncert med en komponist, som hedder Maiken Bauer, som spiller en Komposition for klokker, baseret på lydoptagelser fra de lukningstruede københavnske kirker. Det bruger hun så til at lave en elektronisk koncert. Når jeg siger elektronisk musik, så er det straks meget højpandet og finkulturelt, men det vi har oplevet, er, at der er mange fra den lokale valgmenighed, som faktisk er kommet til de her virkelig højpandede koncerter, og som sikkert bare har tænkt: hvad foregår der? Så der er et eller andet ved det samarbejde og partnerskab, som har formået at få det meget finkulturelle eller avantgardistiske til at møde den lokale valgmenighed. Det har været interessant, ikke uden ridser i lakken, men spændende. Det er et eksempel på det her, at man kan prøve at placere sig et sted, hvor man kan trække nogle folk hen, der ikke nødvendigvis vil bruge eller identificere sig med den kunst, de præsenteres for. Og det er fint i tråd med teatrets ideer.

Netop fordi teatret er i gang med en udvikling, der korresponderer godt med festivalens eksperimenter, tror jeg at en stærkere forankring af festivalen i forhold til egnsteatret vil være en fremtidig model. Måske kunne teatret simpelthen årligt udskifte en forestillingsproduktion med produktion af festival, de har en stor del af apparatet og netværket til det. Og i stedet for biennalemodellen mener jeg, man skal afholde festival en gang om året – den skal holdes i gang, det bliver for tungt at gentage den hvis den ikke holdes flydende.”

Så vil jeg spørge dig om forholdet til det øvrige festivalnetværk. Er der noget samspil med de øvrige egnsteatre og byer, som er knyttet sammen i projekt Kunsten ude på kanten, som kan bruges til noget?

"Ja, der er et konkret projekt, det som hedder *Krig*. (Du skulle have været der), som er lavet i partnerskab med Viborg og Carte Blanche.

Vi har lavet et fælles udspil til Lukas Matthaei, som er tysk instruktør, og lavet en samlet økonomi på det. Det handlede både om at lave ting, som går på tværs, og så er der selvfølgelig også nogle stordriftsfordele. Vi har forsøgt at skrabe de penge, vi havde, sammen til en økonomi, der kunne producere et eller andet, og selv om den var ekstremt stram og minimal, så muliggjorde det alligevel, at vi lavede det her projekt. Carte Blanche og Viborg var interesseret i Lukas' arbejde, så det var, hey, lad os gøre det! Udover det har der ikke været nogen oplagte partnerskaber.

Der er mulighed for noget sparring omkring worst case/best case. Ja, og vi har jo også lavet nogen kæmpe bøffer, altså, fx finder vi alt for sent ud af, at man for ganske få penge kan få husstandsomdelt programmer, og det er bare sådan – idioter, ikke – det burde vi have gjort, det burde vi have tænkt over noget tidligere, hvilket havde lettet distributionsproblemet, som har været enormt."

Interview med Simon Vagn Jensen, leder af Odsherred Teater.

Af Ida Krøgholt

Efter at have interviewet festivalleder, Thomas Burø under Odsherred Kulturfestival 2013, talte jeg med Simon Vagn Jensen, leder af Odsherred Teater, om egnsteatrets rolle i kulturfestivalen.

Det særlige ved Odsherreds måde at lede festugen på, er, at hovedansvaret for udviklingen af programmet og afviklingen af ugen, er placeret uden for teatret. Simon sidder i festivalens styregruppe og er med til at lægge festivalens profil, han er økonomisk ansvarlig og producerer teater, som indgår i festivalen, så teatret er på den måde dybt involveret. Men dels er væsentlige opgaver uddelegeret, og dels er festivalen decentraliseret, da dens aktiviteter er spredt ud over et stort geografisk område uden nogen central by. Med det udgangspunkt kan man formode, at teatrets blik på festivalen får en anden karakter end når det som organisation og sted er den helt centrale aktør – og hvad betyder det egentlig?

Hvilken rolle spillede egnsteatret i Odsherred Kulturfestival 2013 (OK13) – her tænker jeg på, at Holstebro har tradition for en festival, der er styret stramt af egnsteatret, i Viborg var egnsteatret også central aktør men med en netværkstanke som organisatorisk ide. Hvordan med Odsherred?

"Rollen teatret spiller hænger sammen med hvordan vi agerer som teater: i de sidste 5-7 år har vi på Odsherred teater redefineret os selv. Fokus er skiftet fra tidligere, hvor vi målte os med fx teatre i København til at være et fokus indad i kommunen. Egnsteatrets virkelighed er afgørende for hvordan dets rolle i festivalen falder ud.

Virkeligheden i Odsherred, er meget afgørende for vores strategi: en gruppe lokale var allerede i gang med at planlægge en festuge, da vi som teater fik små 300.000 fra *Kunsten ude på kanten*. Der skete et skifte her, vi lavede en workshop, og der blev oprettet en styregruppe men forankret i de centrale personer og institutioner, som

allerede var i gang med at planlægge. Så strategien er skabt af nødvendighed og handler samtidig om, hvad vi gerne vil."

Hvordan kom teatrets profil til at præge OK13?

"Vi har ikke nogen ambition om at skabe en festival, hvor teatret sætter en kunstnerisk profil. Teatrets markering skete mere indirekte via samarbejdet med Thomas Burø og via de penge vi skaffede til at skabe forestillinger. Teatret spiller en kulturpolitisk rolle på den måde, at vi ikke ser det som teatrets opgave at give Odsherred præcis det, de gerne vil have. Vi ser mere på kulturlivet som en ressource, vi skal være med til at sætte liv i, end vi tænker i at skulle profilere en bestemt teaterform."

Så opgaven og udfordringen er koncentreret omkring det borgerinddragende og erfaringerne med at få engageret området og hverve frivillige osv.?

"Med hensyn til borgerinddragelse, er man nødt til at tænke i payback strukturer og med et slidt ord, bæredygtighed. Og svagheden ved festivalen er, at der ikke har været stærke forpligtende partnerskaber, hvor institutionerne for alvor stiller op. Hvis kulturlivet skal fungere som ressource, skal der være et incitament til at deltage og det, borgerne bidrager med, skal kunne rokke ved deres måde at se deres egen kultur og region på. Kulturproduktion er også at producere nye perspektiver på det hjemlige. I OK13 hentede vi Lukas Matthaei ind til at stå for sådan en borgerinddragende proces, og *Krig (Du skulle have været der)* (i Hørve) er et eksempel på den form for kulturproduktion, hvor teaterrammen kan være med til at ændre borgernes eget forhold til stedet. Det er der behov for i Odsherred. Tilflytterne og sommerhusbeboerne har generelt et ret naturromantisk syn på området. Men den del af de lokale, som har boet her i generationer, ser mere pessimistisk på regionen, de ser det som et overset og ressourcetsvagt sted, hvor der ikke rigtig sker noget. Sådan noget som verdens længste frokostbord blandede de lokale og sommerhusfolk, og den form for manifestation fik folk til at ranke ryggen og se mod det mulige."

Hvad mener du om Thomas Burøs vision om en årlig festival med egnsteatret som en mere central aktør, hvor festivalen erstatter en af teatrets produktioner?

"At afholde en festival i den størrelsesorden hvert år ville kræve en omdefinering, som vi ikke har ressourcer til. Det, jeg skal tage stilling til lige nu, er derfor ikke hvorvidt vi skal have en festival hvert år, men om vi hvert andet år har råd til at droppe en produktion til fordel for festivalen. Det har vi måske, men det er afhængigt af, om vi kan få etableret nogle forpligtende partnerskaber i regionen. Efter OK13 er der forholdsvis gode odds, det er lidt som i anskuelighedsundervisning: først er alle skeptiske overfor ideen men bagefter klapper man.

Et af de problemer, vi står med, er at kulturværdierne i Odsherred og naturværdierne står i en slags ufrugtbar konkurrence med hinanden. Det gode eksempel på det er Geopark, som er et politisk initieret projekt. Jeg vil påstå, at ¼ af de projekter, OK13 stod for, og som er projekter, der kommer nedefra, fra 'kulturborgerne', kunne have været Geo Park projekter. Og en af betingelserne for at tænke kontinuitet ind i festivalen vil være, at kræfterne omkring Geopark kan se en ide i det og bidrage med opbakning og økonomisk tilførsel.

Vores situation som egnsteater vil muligvis ændre sig i de nærmeste år, og spørgsmålet er, om de nye egnsteaterkontrakter indirekte vil forhindre os i at videreføre kulturfestivalen. I disse år synkroniseres kontrakterne. Det betyder at alle kontrakter med teatrene genforhandles mod nye kontraktforhold, der træder i kraft i 2017, og hvor det kun er teatrenes kerneproduktioner, der er refusionsberettiget. Det vil begrænse vores produktion af kultur i bred forstand og sikre, at der produceres teater. Men problemet er, at den virkelighed, vi står i, ikke svarer til den måde at sikre kerneydelsen på.”

Hvilket udbytte har I evt. fået af Kunsten ude på kanten og samspillet med de andre egnsteatre i projektet? Har der været tale om et konstruktivt benspænd?

”Projektet har skærpet vores krav til festivalen, fx er mottoet *Mere kant end udkant* jo udsprunget af det samarbejde. Det har været medvirkende til at folk i Odsherred har fået øje på Odsherred.”

Interviewet med Simon Vagn Jensen blev lavet d. 18. september 2013.

Efterord: I 2014 blev den kommende festival i Odsherred 2015 annonceret med titlen: *GEOPARK ODSHERRED - MERE KANT END UDKANT*. Odsherred Kulturfestival og Geopark Festivalen er fusioneret. Målet er at kombinere det bedste fra festivalerne med fokus på Odsherreds særegne landskab, råvarer, kunst og kulturhistorie. Thomas Burø, som ledede *OK13*, er festivalleder.